

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на шв року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою по субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокє число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу мь виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Телефон Редації ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. по полудни.

Редація, адміністрація, і експедиція «Руслана» при ул. Осолінських ч. II, партер (Фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише наперед і застережене.

Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяка і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Москвофільський гнилець серед шкільної молодіжи.

(Δ) В останніх часах, як ми се вже не при одній нагоді зазначували, звернули наші галицькі москвичі пильну бачність на шкільну руску молодіж, на сю будучину руского народу, щоби її виховати в обединительнім дусі, заціпити у неї погорду до своєї матерньої рускої мови і народности, а за те одушевити її до «общерусского литературного языка» і до всего московского життя-буття, впоїти в нашу молодіж маловажене до руско-католицкого обряду яко нібито златиньщеного а розбудити потяг до чистого східного обряду, під яким розуміють російське православ'я.

Отсі змаганя наших галицьких москвичів проявляють ся на ширші розміри вже від яких двох-трех десятків літ, а коли спершу лише бурси «Народного Дома» і «Ставропигійского Института» були тими розсадниками обединительних змагань між рускою шкільною молодіжю, то опісля повстали подібні розсадники по різних містах краю, як Свято-Николаевская в Станіславі, Свято-Михайловская в Коломиї, Свято-Владимирская сурса у Львові, Свято-Георгієвская в Тернополі і т. п.

Особливож побит гр. Бобрінского і генерала Владимірова у Львові і їх поїздки по краю в 1908. р. посунули сю обединительну роботу наших москвичів бистро вперед. Як недавно б. посол держ. думи

петербурскої Стахович признав явно в «Прикарп. Русь» (ми наводили сі уступи з его писем в нашім огляді часописий в словних гіймках), посипали ся заходами гр. Бобрінского щедрі «пособія» на ширенне обединительної ідеї між шкільною молодіжю мужескою і женською в Австрії, а наслідком того повиростали як гриби по дощі по різних містах Галичини аж майже по Татри бурси та інститути для «мальчиків» і «дівушек», а до того поспроваджувано «истинно-русскія учительниці», щоби не тільки упоювали в тих мальчиків а в сі дівушки погорду до своєї матерньої мови, але навчили їх «настоящаго литературного языка» а крім того натхнули їх «истинно-русскимъ духомъ» і одушевили «твердою русскою вѣрою», (бо они там преподавали також законоученіє).

Отсей справдешній москвофільський гнилець заціплений по бурсах довів до страшного розстрою і деморалізації нашої молодіжи, яка, шукаючи світла науки, попала в сі бурси. Плоди сеї деморалізації проявили ся дуже скоро. Відомий добре нашій суспільности адютант коломийского амбасадора Гецев не пожалував труда, а після его проїздки по краю зараз проявив ся то страйк, то бойкот проти науки рускої мови в гімназіях в Бродах, в Золочеві, в Бучачі.

А що ті всі змаганя наших галицьких москвичів до відчуженя рускої молодіжи від своєї рідної мови і народности, від руско-католицкого обряду, а до одушевленя

всім що московське, що православне в звязи з паломництвами наших селян до Почаєва і чолобитнями Дудикевичів, Глебовіцких, Маркових et comp. стають небезпечною справою для австрійської державної ідеї, отже й правительство звернуло на сі змаганя свою бачність а також шкільні власти почали приглядати ся сій роботі наших москвичів і глядіти заради проти сеї явної і насильної деморалізації рускої шкільної молодіжи московськими прислужниками. Очевидно москвофільське дневникарство ударило у великий дзвін на тривогу і стало жалувати ся на «удары» на «говенія» ніби то в нічим неповинних москвичів, однак на скілько з піднесених москвофільськими дневниками жалоб виходить, лише директор горлицкої гімназії виступив рішучо проти обединительних змагань москвичів в тамошній бурсі і видав відповідний розпорядок до управи бурси, який «Прикарп. Русь» повторила в цілости.

Тимчасом по інших гімназіях і дотичних бурсах мабуть остав все по давньому а москвофільський гнилець затроює дальше убогу руску молодіж, котра глядаючи світла науки найшла приют в москвофільських бурсах. На доказ, що дирекції середних шклябо зовсім не виконали поручень шкільних властей або виконали їх половично, наведемо деякі звістки, які до нас доходять з різних сторін краю.

Так н. пр. в Дрогобичі закрито минувшого шкільного року тамошню бурсу «Общества им. Качковского» вже з гігієнічних причин (нечуваного нехлюйства)

11

Вечері над Леманом.

Написав о. Маріян Моравський, з дозволу видавця переложив о. Іван Плавюк.

(Дальше).

Памятаю, що св. Августин в своїй книзі De Genesi ad litteram припускає, що Бог на початку сотворив в стані «потенціальнім і зародковім» все, що мало пізнійше розвинути ся і поступенно появляти ся. І ту гіпотезу розтягає св. Августин навіть до людської душі — не в тім значіно, яко би душу ідентифікував з матерією, але що і душу уважає первнем, який міг спершу естувувати потенціальньо, а потім розвивати ся актуально.

Се, мої панове, примір християнської афірмації, що стоїть поза обсягом науки, не лише тодішньої, але — що варта зазначити — і нинішньої. Наука досліджує, чи і яким способом з первнів повстали різні форми; а християнієм устами св. Августина лише впевняє, що ті первні, богати в такі наслідки, посіяла Божа рука.

Hainberg. Признаю панови Deville, що той погляд подобав ся мені в засаді. І я нераз нарікав, що метафізика мішає ся в царину наук; а ви добре замаркували різницю; по одній стороні досвідне поле, що належить до науки — а по другій das Ding an sich, царство метафізики і релігії. Дуже слушно.

Зр. штою з неодоного згляду принадна гадка Taine-я о двох образах, виглядає мені на фан-

тазмагорию (уживши проти него его власного виразу. По правді, учені не творять образу цілости, лише обробляють подробиці і то виключно з емпіричного погляду; а філософи укладають цілість — але они не працюють, як би хотів Taine, «після природи», лише після гадки; бо та цілість, про котру їм ходить, не дасть ся помічувати. Добутки учених, добре ствержені, не суперечать собі в самій річи, лише додають ся одні до других; а уклади філософів, в нашім віці більше якколи небудь перед тим, стирають ся і бурять ся аж до основ. Загальний нарис всесвіта, що удержував би ся в головних чертах від минувшого віку, се лише primum desiderium Taine-я. Нічого нам так більше в тім періоді не достає, як саме тих головних постійних черт. Вкінці початки розвитку новішої науки не мають зовсім свого початку в кінці минувшого віку, від Herschla, Laplace-a, Volt-я, але сягають XVI. і XVII. віку. Уже Коперник, Кеплер, Картезий, Нютон зробили ті великі відкриття, що направили науку на новіші шляхи.

Leroy. Я, хоть не так строго суджу Taine-я, також признаю ся, що мені подобає ся той спосіб погляду, представлений п. Deville. Я сподівав ся подрібної згоди, подробиці за подробицею, науки з релігією, тих «штучних містків», а тут одним замахом — розділ; котрому — як до тепер — не можна відмовити слушности. Але се доперва менша і лекша часть дороги, що єї маємо відбутти. Я тепер цікавий знати, як п. Deville примінить той погляд до морального світа, до історичного розвитку суспільности. Таж тут стрічаємо ся з надприродними появами, про які говорить релігія, а які заперечує наука — і вза-

галі з провидінем, що після релігії рядить людьми, коли після науки рядять ними історичні права. Чи і тут дасть ся примінити розділ такий самий, що і в природі?

Miss Wilson. І я про то цікава послухати.

Deville. Я переконаний, що і в тій області, хотяй може менше ваглядно для нашого ока, ествує в засаді та сама різниця. З повною свободою можуть історичні науки слідити історичні події, можуть зображувати собі їх яко наслідки попередних причин і доходити прав, після яких історія точить ся і розвиває ся цивілізація. То все зовсім не перешкаджає сему, що, з точки погляду вищої від науки, Боже провидіне постановило і виповнило ті самі історичні події. Провидіне не на тім полягає, як собі деякі трохи наївно представляють, щоби Сотворитель поправляв постійно машину світа і спроваджував то дощ то погоду, не після природних прав, але після людських благань, які що дня заносять перед Его престол. Таж Бог в Своїй вічности мав все, що хотів зробити і всі повуки, які мав узгляднити, Він про них знав. В початковім акті, яким закладав права як природи, так і розвитку суспільности, предвиджував всі їх наслідки — аж до волосочка, що спадає з нашої голови — і хотів тих наслідків. Тим то все, що в світі діє ся, діє ся після тих прав природи і прав історії, які досліджує наука — а діє ся заразом з провидіня, бо Бог так постановив. — Тож той сам початковий акт Сотворителя, що обіймає всі наслідки, які протягом віків виплинуть з права природи і історії, є як раз тим звичайним Божиим провидінем, що рядить світом.

але наші хитрі москвичі обійшли се заряжене і заложили на її місце філію Сьвято-Владимірської бурси (львівської). Тим способом зміст остав той сам, змінила ся лише вивіска! Бурсакам заборонила управа сеї бурси ходити на науку рускої мови. Отже не родичі, котрі єдино покликани до сего рішення, чого їх діти мають учити ся, але управа бурси, проти волі учеників і без відома родичів видала сю заборону. А що так стало ся, доказом сего обставина, що деякі ученики виступили з бурси Сьвято-Владимірської і таки вписали ся на науку рускої мови, а коли їх спитати, длячого они впеіше не вписували ся, відповідають, що їм заборонювано учити ся рускої мови! Отже із сего виходить, що дирекція не звертає бачности на се, длячого ученики не вписали ся на науку рускої мови, не вглядає в се, хто їх навів до того і що се діє ся без відома родичів. А так само коли був повід до закриття бурси „Общества им. Качковского“. то чомуж відкрито знов ту саму бурсу лише з иншою вивіскою? Чи дирекція не мала обовязку вглянути в се і чи вглянула та що зарядила, щоби був виконаний і удержаний розпорядок шкільної власті?

Про подібні події звіщають нас з Бучача, що там москвофільські академики їздили протягом цілих вакацій по селах і вербували хлопців до москвофільської бурси за дуже низкою оплатою або і за даровим уміщенням. Убогий, несвідомий селянин рад, що єго хлопець найде дешево приміщення і хватає ся сего в надії, що pomoже дитині вийти в люди. Як показало ся, заходи москвофільських академиків не були безуспішні, бо они назбирали до бурси аж 72 хлопців. З тих 72 хлопців однак ходить до гімназії всего лише 16 а 56 учать ся в бурсі по московски (се так звана „частная (приватна) русская гимназия“, до якої накликував в „Прикарп. Руси“ і „Голосъ Народу“ вписувати учеників др. Могильницький (стовп москвичів в Бучачі).

Однак не досить, що лише 16 бурсаків вписало ся до державної гімназії, але всі они не учать ся рускої мо-

Побіч сего, в певних случаях не можна виключити надзвичайні інтервенції Бога, надприродні обявленя, — котрих узасаднене належить до тих, що покликають ся на се. Але без згляду на то, то провидіне звичайне, що я єго зобразив, вистарчить, як кождий се бачить, до релігійного понятя сьвіта і до релігійного відношеня з Божеством.

Miss Wilson. Під жадним услівем не вистарчить! Що то мені за релігійне відношене з Божеством, де не можлива молитва? Як жеж я можу молити ся, коли мені приходить на думку, що всьо є незмінно определене від початку сьвіта?

Deville. Навпаки, можуть пані молити ся, з довірем і успішно, бо Бог в своїм початковім ділі мав перед очима і ту молитву і коли узнав єї гідною, щоби вислухати, то втягнув її в рахунок початкового стану сьвіта. І коли нині маєте погоду, чи здоровле, котрого ви просили, то маєте єго (говорячи звичайно) силою фізичних причин, означених від початку сьвіта; але в тім згляді було так, а не инакше рішено, бо ви молили ся. З нашої низкої, мрачної точки погляду трудно зрозуміти такий рід причиновости; але для Єства стоячого понад часом є він найприроднійший. Я назвав той акт твореня початковим, щоби по нашому виразити, що вже в цілости був на початку сьвіта, але я міг би єго назвати рівно теперішним, як і будучим; бо властиво він вічний, питомий всім часам.

Розуміючи в той спосіб провидіне, в кождім віддільнім случаю, в природі чи історії, учений чоловік може видіти діло природних причин, релігійний чоловік видить Божу справу, а учено-релігійний видить Божу справу виконану природними причинами.

„(Дальше буде).“

ви, бо др. Могильницький предложив дирекції заяви родичів (чи добровільні?) що не бажають собі, щоби їх сини учили ся рускої мови.

Так само невідрадні вісти доходять нас із Стрия. Як небудь руска суспільність не одушевляє ся утравквістичними паральєлками, всеж таки бодай в части бачить в нах заспокоєне культурних потреб рускої молодежи. Однак тамошні москвичі, а між ними „настоятель“ москвофільської бурси п. Гий, наслідком впливів поїздки гр. Бобринского до о. Сеника і д-ра Савюка, стовпів тамошньої кацапщини, довів до того переполохом, що до утравквістичної І-кл. сего року вписало ся ледво 32 учеників, а якых 30 пішло до польської гласи. Москвофіли сего року засадничо не вписують своїх синів до утравквістичних клас, щоби їх убити, а крім того розходило ся сему настоятелеви, котрому дирекція віддала науку рускої мови в ІІ кл. в польскім відділі, щоби там приблїшити собі число годин. Чи порадно віддавати науку рускої мови учителеви, котрий єї не узнає, над сим мабуть дирекція не застановила ся!

Отсі події стають певним доказом, що наші москвичі мимо всяких жалоб по дневниках на „гоненя“, не тільки не залишили своїх змагань до обмосковченя рускої молодежи, але ведуть свою роботу дальше з великою запопадливостию, а хоч п. Стахович запевняв, що „пособія“ гр. Бобринского значно „изгощили ся“, то видно з сего, що наші москвичі мають ще досить засобів, щоби вести свою протидержавну роботу. Над сим повинні добре призадумати ся міродатні чинники ne quid respublica detrimenti capiat!

Memento

для політиків нашого краю.

Накладом часописи „Gazeta Warszawska“ появила ся ще в 1909 році брошура на 29 сторін печати написана звісним польским політиком з Конгресівки Романом Дмовским під заголовком: „Separatyzm Żydów i jego źródła“.

Автор брошури зачинає свою розвідку від ознакомленя читачів з так званими литвацким питанєм і пояснює, що Литваками називано з початку Жидів, що прибули з Литви і осіли в Конгресівці. Опісля підтягнуто під сю назву Жидів, що прибули із східних провінцій і з глибини Росії. Отжеж литвацке питанє має полягати після сего політика на тім, що ті жидівські зайдя не почувать ся до ніякої звязи з польскою суспільностию, але навпаки протиставлять ся їй і старають ся відділати в тім дусі і на інших Жидів.

Тим то Жидам протиставить ся так званих засимільованих польских Жидів, т. є таких Жидів, що прийняли польский язык в домовім житю і заспокоюють в нїм свої культуральні потреби (як про них пишуть і як они пишуть ся: Żyd polski).

Але литвацке питанє є, після погляду автора, лише частию питаня, яке обнимає собою все жидівське питанє. Се питанє яко цілість дійшло в послїдних часах до великого значіня і приволоє польську суспільність застановити ся глибоше над сею справою.

Питає ся автор, чи не випадало би засмільовати сих Литваків і тим способом поладнати справу? Однак зараз відповідає: „Видаване їм борби під прапором асиміляції є кроком необдуманим, неперетравленим. Належить ся застановити перед тим, що сей прапор є сам варт: о скілько справа асиміляції є нині жизненною, о скілько не є уже програмою, а колиби такою не була, то що асиміляція нам дала до сего часу, яку представляє позицію в нашім народнім білянсі і до яких вислїдів вела би в разі ширшого успіху (стор. 6)

І приходить сей політик до переконаня, що асиміляція не приносить ніколи хісна, бо Жид удає на око, що асимілює ся, але тільки так довго, як довго видать користь з того. Длятого

пише він на стор. 15: „Відношене жидівської інтелігенції до польскости змінє ся скоро з покоління на покоління. Перші єї представники какали: Ми є Поляками беззглядно; слїдуюче покоління поставило вже услівя: ми є Поляками але вимагаємо, щоби польскість розуміли в такий а такий спосіб; в кінци являє ся покоління, котрого значна часть каже уже по просту: ми є Жидами і не хочемо бути чим иншим.“

На сю зміну жидівських переконань впливають два чинники: політичний і економічний.

Що до впливу економічних інтересів на симпатію Жидів до якогось народу, в нашім случаю до народу польского, то пише п. Дмовский на стор. 14:

„Завдяки розвиткови торговлі і промислу піднесло ся Королівство економічно, поля заробкованя розширили ся, але рівночасно стратив край характер віддільного економічного організму, зїстав в значній мірі частиною великої цілости, російської держави заінтересованого в єї торговій політиці, стаючи ся залежним разом з нею від тих самих виїшних чинників. Витворила ся сильна залежність наших економічних інтересів від заключуваних Росією торгових договорів і від загально-державних цлових тариф, від грошевого російского курсу, від російских залізнодорожних тариф, залежність нашого промислу від російских ринків і від здобуваних Росією ринків азийских, вкінци, иншого грошевого ринку від Берліна. Говорячи коротко, край підніс ся економічно, але стратив свою економічну незалежність.“

Який отже мало се наслідок? Читаємо дальше:

„В справі жидівській, пише дальше п. Дмовский на тій самій стороні, погягнуло се за собою той наслідок, що найсильніші, а властиво майже одинокі злучники, що лучили жидівський наїд з нашою суспільностию, незвичайно ослабли (ogromnie się rozluźniły). Зі всіх піль (dziedzín) економічного житя, найтіснійше они звязані з торговлею і промислом, на тім однак полі повстало много інтересів, котрі, хотия і мають свій осідок на нашім ґрунті, то однак не є залежні в своїм розвитку від краю, від польської суспільности, а за то остають в залежности від Росії, а в якісь части і від Берліна.“

Тій зміні економічних відносин мусіла товарити ся у Жидів неминуча зміна моральних відносин до нашої суспільности. Жид, не чуючи, що єго єствованє, єго зиски є залежні від польської суспільности і від стану єго інтересів, яко таких, не має достаточної причини лучити ся з тою суспільностию і розбивати собі разом з Поляками голови в обороні їх народних інтересів. Неперечно можливе то є у Жида, котрого родина спольщила ся уже давно, переняла ся польскими змаганями, і котрий є в тих змаганях вихований від давна — однак таких Жидів маємо дуже мало. Нинішня жидівська інтелігенція складає ся в дуже великій більшости (w olbrzymiej większości) з людей, котрі з дому не винесли нічого польского. Жиють они в польскім краю, говорять по польски, бо наш край є занадто відрубний культурно, занадто самостійний в своїй польскости, щоби легко в нїм було жити, послугуючи ся иншим язиком, але при ослабляючій їх залежности економічній від польської суспільности, є они щораз менше склонні підпорядкувати ся єго інтересам, ідеалам, змаганям і щораз більше чують ся самостійними (samodzielni).

„З тим чинником, яким є страта нашої економічної самостійности, мусимо передовсім числити ся. У відносинах жидів до нашої суспільности відиграє він найбільшу ролю, а є найтривальший“. (Стор. 15).

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Згода, яка наступила 20. с. м. між німецькими і чеськими представниками стороництва та уможливила скликанє чеського сойму і розпоча-

те мериторичної праці, викликала здивоване в кругах, які стоять подальше подій в Чехах. В дійсності однак ґрунт до сего порозуміння приготували переговори між обома групами великої власності. Німці могли так далеко поступити на першій конференції, позаяк їх проводирі знали, що в певних народно-політичних питаннях домагання Німців не є зовсім безвиглядні та що зі сторони консервативної великої власності можна сподівати ся згоди що до важних основних питань. Можна се вносити з переговорів обох груп великої власності. Отже становище Німців в соймовій народно-політичній комісії не буде страчене, а наслідком сих вияснень стало оно бодай кориснішим, чим було перед роком. З другої сторони для чеських політиків не може бути рівнодушним се, яке становище в будуччині займе консервативна велика власність, котра досі стояла по їх стороні. Се було б фатальним поразенням для чеської народної політики, коли б она приневолити консервативну велику власність до заяви, що в найголовніших питаннях в чеській соймі не має она, здасть ся, за собою більшости.

Вислід переговорів в народно-політичній комісії ще непевний. Лучше бути поки що здержливим, чим за багато надіяти ся. В кождім разі показало ся, що в Чехах наступила велика переміна в політичнім положенню. Орган чеських радикалів Ceske Slovo виповідає надію, що з углядженем інтересів обох народностей взаїмне порозумінне буде можливе та що згода заключена 20. с. м. є початком розумнійшої боротьби між обома народностями. Міністер-предсідник бар. Бінерт, прислав на руки краєвого маршалка кн. Лобковіца слідуючу телеграму: „Прошу прийняти мої желаня попричині вчера здобутого вислду. Коби сповнилася надія всіх щирих Австрійців, що в сей спосіб зроблено перший крок на мировій дорозі в Чехах“.

До Відня загостив німецький цїсар Вільгельм, щоби особисто зложити цїсареві Франц Йосифови желаня з нагоди 80-літних уродив. Цїсар Франц Йосиф вручив своему союзникови ювілейну плякету з написом: „In treuer Zuneigung“, таку саму, яку дістали члени австрійського пануючого дому. Гостина німецького цїсаря у Відні має також політичне значінне, бо є повним доказом тісної союзної приязни між обома державами. З вдячності за сю союзну вірність для австрійської держави ухвалила громада міста Відня назвати дотеперішню улицю Parkring іменем німецького цїсаря Kaiser-Wilhelm-Ring.

Дня 23. с. м. відбулася під проводом міністра заграниці ґр. Ерентала спільна рада міністрів, в якій взяли участь з австрійської сторони міністер-предсідник бар. Бінерт і міністер-фінансів Біліньскій, з угорської сторони міністер-предсідник ґр. Куен Гедерварі і міністер фінансів др. Люкач, а крім сего міністер війни бар. Шенайх, спільний міністер фінансів бар. Буриян і начальник маринарки адмірал ґр. Монтекуколі. Рада міністрів займалася установленем речинця сегорічної делегаційної сесії. Рішено скликати її на 12 жовтня і предложити сей речинець до затвердження цїсареві. Крім сего відбулася рада міністрів орієнтаційну нараду над бюджетом на рік 1911, який має бути предложений аж слідуючим делегаціям. Спільний міністер фінансів адав звіт з біжучих справ боснійско-герцоговинської адміністрації.

З добре поінформованих кругів доносять однак, що головним предметом нарад спільної ради міністрів були не наради над бюджетом на 1911 р., а переговори дотично приготування другої делегаційної сесії і поагодження нового військового закону. Угорське правительство домагає ся трех змін: 1. Заведеня мадарської мови для розправ в військових карних процесах в угорських полках. 2. Знесеня титулу „Reichskriegsminister“ (се одинокий титул зі спільних урядів, який нагадує ще державну єдність), а заступленя его титулом „Kriegsminister“. 3. Розвязки військового питання про хоругви і емблеми в дусі мадарсько-шовінізму. З ріжних признак можна вносити, що міністеря Куена позискала для сеї справи міністра війни бар. Шенайха.

Заграниця.

В Брукселі відбуває ся конгрес єгипетських націоналістів, які ведуть боротьбу проти англійського панованя в Єгипті. Вправді самі націона-

лісти не обіцяють собі з сего конгресу якогось практичного вислду, всеж таки не перестають они підбурювати нарід проти Англії неустанними демонстраціями. Здійсненню молодогіпетських бажань стоять однак на перепоні внутрішні відносини сторонництва в краю. Націоналістичний рух набрав революційної цїхи наслідком замордованя англофільського міністра-предсідника Бутроса-баші в лютім с. р., а через те зашкодило се розширюваню сего руху серед народу. Бо деякі визначні члени націоналістичного сторонництва виступили з него і прилучили ся до людогового сторонництва, яке має на цілі вибороти собі перше конституюцію, не як націоналісти, які хотять відразу викинути Англічан з Єгипту. Є ще третє, консервативне сторонництво опортуністів, котрі вдоволені з єстующих відносин. Вправні розділ єгипетської інтелігенції на три табори є дуже на руку Англічанам, але коли б прийшло до злуки сих сторонництв, тоді виросте для Англії в Єгипті велика небезпека.

Просимо відговити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: *Вознесєніє Ч. Хреста*; римо-кат.: Косми і Дамяна. — В середу: руско-кат.: Никити м.; римо-кат.: Вацлава. — В четвер: руско-кат.: Евфимий; римо-кат.: *Михайла арх.*

— **Є. Вел. Цїсар в Мзіряцель.** В суботу поїхав наш монарх до відпустової місцевости Мзіряцель в Стирії. На привитанє цїсаря зібрали ся на двірці крім делегації тисячі народа. Серед ґрімких окликів і стрілів з мездів всїв цїсар з намісником до самоїзду і поїхав до костела. Здовж дороги творили шпалір ветерани, пожарники і робітники. Коли цїсар вийшов з самоїзду, бурмистр міста привитав его промовою, на яку цїсар відповів. Потім вийшов монарх до костела на богослужєнє. О 2. год. по полудни поїхав до Керндорф, щоби оглянути свій памятник виставлений Крушном, а о годичі 3. відїхав до Відня.

— **50-ті роковини смерти Тараса Шевченка** припадають дня 11. марца 1911 р. (26. лютого ст. ст.). З сего приводу старшина „Українського Клубу“ в Києві скликала на день 26. с. м. засіданє, на яке запрошено деяких артистів, щоби нарадити ся, як відсвяткувати той памятий день.

— **Народний зїзд в Куритибі.** Від часу заложєня в Куритибі нової народної часописи „Прапор“ під редакцією п. Кліма Гутковського, паранські Русини почали організувати ся. Ознакою сего є народний зїзд, який відбув ся дня 31. липня і 1. серпня в Куритибі. По богослужєню відправленім о. Р. Криницьким за упокій душ померших руских переселєнців, отворив наради п. Іван Кутний, голова центр. „Друкарняного Комітету“. Головою зїзду вибрано п. Кл. Гутковського, заст. голови о. Р. Криницького. З денної черги відпоручники кольоній склали звіт. Найбільше жалували ся відпоручники на недостаток священників, на надужитя почти та взагалі на брак організації. В тім дусі ухвалено відтак резолюції а між ними такі: 1) Позаяк чин оо. Василян не в силі прислати до Бразилії потрібної кількості священників, ухвалено вислати від зїзду письма до всїх трох єпископів в Галичині з просьбою о як найскорше присланє до Бразилії євїтських священників. 2) Старати ся о свого єпископа, або бодай апостольського делегата. Потім п. Гутковський виголосив реферат в справі переведєня організації і подав такий начерк: Представителем і найвисшою властїю цілого українського народу замешкалого в Бразилії є „Українська Народна Рада“ з місцем перебуваня в Прудентополіс, котрій підлягають всі українські товариства та кооперації в Бразилії. В склад „Укр. Нар. Ради“ входить голова, заступник голови, двоє секретарів, 2 касирів, 2 мужів довіря, контрольна комісія з 2 осіб і голова „Ради Шкільної“ та краєвий інспектор шкільний. Цїлу Парану ділять ся на 10 секцій, а кожда секція вибирає собі свого депутованого, а тих десять депутованих належать рівнож до „Народної Ради“, та через них рядить „Нар. Рада“ тими десятима секціями. Ті депутовані мають складати письменні звіти щої 8 місяці зі стану своєї секції, а раз в рік мають приїхати на спільну нараду до Прудентополіс, котрий став від тепер столицею Бразилійської України. Поділ на секції є такий: 1-ша секція Прудентополіс, 2) Куритиба, 3) Рїйо Кларо, 4) Антонїо Олінто, 5) Ітайополіс, 6) Жанґада, 7) Іваї, 8) Ітапара, 9) Вера Іварані, 10) Нова Галіція. Кождий депуто-

ваний має поділити відтак свою секцію на реїони (громади) та предложити до затвердження „Народ. Раді“. По переведєній дискусії, прийняв зїзд цілий сей проект організації, а також проект п. К. Гутковського організованя молодїжи в гімнастичні товариства під назвою „Запороже“.

Другого дня нарад о. Рафаїл Криницький виголосив реферат в справі шкільництва і поставив резолюції, щоби утворити „Українську Раду Шкільну в Бразилії“ з місцем осідку в Прудентополіс і 2) щоби утворити „Український шкільний союз в Бразилії“, який має збирати фонди на школи. По ухваленю сих і інших в тім дусі резолюцій п. Каровець пояснив, що кілька людей з п. Коцюмбасом загарбала неправно першу друкарню і видає „Зорю“. Відтак наступили звіти зі стану нової т. зв. „Народної друкарні“, редактора „Прапора“, секретаря і касира „Нар. Друкарні“, який виказав 2.232 мільреїсів недобору. Вкінці при точці внесєнь та запитів ухвалено отсі внески: 1) побудувати „Народний дім“ в Куритибі та завязати в тій цілі комітет до збираня потрібних фондів; 2) запротестувати проти підшиваня ся „Зорі“ під назвою „народна“, та поінформувати в „Прапорі“ всїх кольоністів та братів в старім краю, про цілу історію перших черенок та часописи „Зоря“ а при тім і про діяльність людей коло неї; 3) запротестувати проти поступованя всеполяків в Галичині в справі борби наших братів о український університет у Львові; 4) висказати жалє і смуток по страті одного з борців за народні права Адама Коцка, який 1. липня с. р. голожив свою буйну голову на народнім жертвеннику, та вислати непотїшеній матери слова співчутя по страті сина і оголосити се в часописях „Ділі“ та „Руслані“; 5) зложити подяку нашому Цїсареві за дотеперішню опіку над ємігрантами на руки австр. консуля, як і рівнож і Єго особі; 6) зложити подяку губернаторови за дотеперішню опіку та просити о дальшу; 7) при нагоді теперішнього спису людности перевести на власну руку докладний спис всїх Русинів; в тій цілі видрукувати відповідні аркуші та розіслати до виновненя по кольоніях; 8) всякими силами старати ся вже від теперки, щоби при слідуючих виборах до станового конгресу, які мають ся відбути за два роки, Русини могли вибрати бодай одного свого депутованого.

Зїзд закінчив промовою п. Гутковський а всї присутні відспівали гимн „Ще не вмерла Україна“.

— **Український людвий театр у Львові.** Потребу сталого театру у Львові відчували ми не віднині, і се дало почин, що деякі прихильні українській драматичній штуці заснували у Львові новий театр під назвою „Український людвий театр під покровом „Рускої Бєсїди“ у Львові“. Праця, яка довела до нового діла, не полягала в нарадах ширших і вузших комітетів, була се тиха, витрєвала праця на сцені, що датує ся від часу, коли вийшов в жите аматорський театр Тов а гімн. „Сокіл“. Був він школою, де ставляла перші кроки на сцені більша часть теперішньої дружини нового театру. В нїм образувались молоді сили артистичні, з него виїшли також деякі справжні артисти. Тяжка була се школа і длятого основателі нового театру з повною вірою в як найкрасші успіхи взяли ся за нове діло, удача якого і повождєнє завсими виключно від нашої євїтськости. Управа театру доложить старань, щоби вистави виходили складно і як найстараннійше, як не менше кладе вагу на беззглядно точне розпочинанє вистав в означеній годині. Працю свою розпочинає новозаснований театр дня 2. жовтня с. р. штукою „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“ народн. образ в 5 діях зі співами і танцями Старицького-Александрова в салі стов. „Гвізда“. Тим разом початок точно о год. 7. вечером. Режисерію обняв п. О. Утриско. — *Управа театру.*

— **Звіт кр. видїлу про руский народний театр,** предложений соймови, подає, що руский театр оставав під дирекцією п. Йосифа Стадника, котрий від властительки театру, „Рускої Бєсїди“ у Львові, взяв театр в аренду за 2.000 К річного чиншу. Після умови з „Бєсїдою“ адміністрація театру належить до дирекції, а видїл „Бєсїди“ має лише надзїр над адміністрацією та разом з покликаною кр. видїлом комісією також надзїр над артистичною стороною театру. Умова п. Стадника з „Рускою Бєсїдою“ вигасла з днем 1. червня 1910., але відновлено її на тих самих услївах на дальші три роки до 1. червня 1913. Від початку 1909 р. до кінца червня с. р. дав руский театр в містах і місточках східної Галичини і Буковини около 450 вистав драматичних. Покликана кр. видїлом артистична комісія для надзору руского народного театру признає, що сей театр сповняє взагалі дуже добре свою задачу, але констатує, що вистави, передовсім опери, не завсїгди викликували єстетичне вражєнє, то з причини недостаточої гардероби, знаходячої ся в дуже біднім стані, то з браку сил, способних до ліпших роль. Артисти пильно виучували ся своїх роль і старали ся віддати їх зі зрозумінєм ситуації, але що з 45 осіб театрального персоналу лише кілька (7—8) надавало ся до головних роль, виродив ся на

сцені руского театру народного рід шаблону в руках, жестах і інтонації, перенесений акторами з трагедії до комедії і на відворот. Що до вистави опер і опереток, каже комісія, що хори і оркестра дуже добре виконували свою задачу, але виконане сольових партій часто лишало дуже багато до бажання. Артистична комісія відраджує дирекції театру заводити балет, бо з браку відповідних сил виходить він по думці комісії карикатурно. Виділ «Рускої Бесіди» в звітах про стан руского театру нічого не згадує про касові успіхи театру. Ухвалену соймом субвенцію на р. 1909 у висоті 18.500 К, першу рату такоїж субвенції на р. 1910 і 5.000 К надзвичайної субвенції на театральну оркестру на р. 1910. виасигновано «Рускій Бесіді». На кошти інспекції руского театру виасигновано до рук голови артистичної комісії 500 К субвенції за р. 1909 і першу рату за р. 1910. До прелімінаря бюджету на р. 1911. вставлено на ціли руского театру загалом квоту 23.000 К.

— За кавцією 40.000 К випущено вчера зі слідчого арешту студентів Охримовича і Залізняка. За Охримовича зложила кавцію 20.000 К его родина, а за Залізняка п. Гнатюк, секретар Н. Тов-а ім. Шевченка.

— Не буде потреба геометрів. П. Генрих Скопський, інженер лісництва в Тарнові, дістав патент на винайдений ним прилад до міреня поля і роблення рівночасно мап. Сей прилад він назвав «Автометр». Є він дуже простої будови. До приладу вкладає ся папір і обводиться ся его на колесі межою докола поля. Відразу дістає ся мапу дотичної площі. Сей винахід зробить переворот в мірництві, бо до відміреня ґрунту не потреба вже буде «кілометра», як наш мужик говорить.

— З «Львівського Бояна». Перша проба мішаного хору по фериях відбуде ся з причини сьвята в п'ятницю 30. вересня, Початок о год. 7. вечером. Всіх Вп. членів прошу явити ся в компанії. — *Др. М. Волошин, дірігент.*

— Дрібні вісти. Проф. хемії на львівськ. університеті др. Радзішевський уступив на емеритурі. — Шинкарі і пропінатори невдоволені з роздавання концесий на шинки і в тій справі скликають на день 6. жовтня віче до Львова.

Оповідки.

— В Скалатчині відбудуть ся вибори до повітової ради: дня 24. жовтня з сільських громад (12 членів), дня 27. жовтня з міських громад (5 чл.), а дня 28. жовтня з більшої посілости (9 членів).

— Із Станіславова. Управа українських шкіл жіночих Монастиря СС. Василянков в Станіславові повідомляє отсим учениці вписані на курс матуральний учительський і їх родичів, що наука на тім курсі розлічне ся дня 1. жовтня с. р. о год. 8. рано богослуженем в монастирській каплиці. По богослуженю буде подана програма наук. по полудни наука. Вписи замикають ся з днем 29. вересня с. р.

— З Бродів. Загальні збори філії Руского Товариства педагогічного в Бродях відбудуть ся дня 4. жовтня о год. 2. по полудни в комнатах «Основи» (дім «Самопомочи»). Порядок зборів: Звіт уступаючого Виділу, вибір нового та внески й інтерпеляції членів. Усіх членів Руского Тов. педагогічного з Бродів, Залозеччини та Латинщини просимо явитись. За Виділ Філії Р. Т. П.: *Іван Созанський, голова. о. Евген Монцібович, секретар.*

Посмертні оповістки.

— Климентина з Погорецких Подлуска, вдова по пароху Гаїв, упокоїла ся в 56. р. життя в Перемислі. В. І. п.!

Галицький сойм.

При відчитуваню петицій на вивішнім засіданю заберали голос пос. Скварко (Тов. «Шкільна Поміч» в Коломиї) і пос. Думка (філія «Просьвіти» і кружка жіночого в Тернополі).

З дневної черги пос. Клаский мотивував своє внесене в справі утвореня 10-мільонового фонду краєвого на будову шкіл по містах. При звіті кр. виділу що до закладаня низших шкіл різничих промовляв пос. Макух і жадає, щоби науку різничества передати «Сільському Господареві» і уділити ему запомоги. В тій справі промовляла ще ин. Стефчик, Содомора Петрушевич, Сандуляк та справоздавець Чарториский, почім принято внески комісії.

При розправі над внесеном п. Шеця що до зміни виконного розпорядку в справі краєвого закона про «хорошу лісів» промовляв пос. Левчик, почім принято внесена комісії. По

полагодженю ше кількох справ маршалок замкнув засіданє о 2. год., а слідуюче назначив на середу о 11. год.

Телеграми

в дня 26. вересня.

Гельзінґфорс. Сойм ухвалив предложити цареві заяву, що не може приступити до наряд над внесеними законами.

Відень. Міністерство внутр. справ дозволило кр. Виділови яко концесіонареви локальної залізниці Львів-Підзамче-Стоянів, утворити акційну спілку п. н. «Локальна залізниця Львів-Стоянів» з осідком у Львові і затвердило єї статут.

Йосиф Таччаковский,

учитель школи М. Шашкевича у Львові.

Руско-польска Термінологія

зі збіркою інших слів

до шкільної і приватної науки, зладжена на підставі шкільних підручників.

З М І С Т :

- 1). Вступ. — 2). Реліґія. — 3). Психолоґія.
- 4). Логіка. — 5). Педагоґіка. — 6). Руский пзык. — Література. — 7). Руский язык — Граматика. 8). Географія. — 9). Історія. — 10). Рахунки (Арифметика, Альгебра). — 11). Геометрія. — 12). Начеркова Геометрія. — 13). Соматолоґія. — 14). Зоолоґія. — 15). Ботаніка.
- 16). Мінералогія. — 17). Гігієна і Лічництво. — 18). Фізика. — 19). Хемія. — 20). Господарство.
- 21). Каліграфія. — 22). Рисунки. — 23). Музика і Спів. — 24). Ручні жіночі роботи. — 25). Гімнастика (Руханка). — 26). Технолоґія (slöjd).

Ціна примівника 1 К (опаска 5 сот.).

до

**АМЕРИКИ
КАНАДИ**

найліпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99.

Ціна переправи кораблем 180 корон.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТІВ В ТРИЄСТІ:

Ультонія, 11. жовтня 1910.

Карпатія, 26. жовтня 1910.

Саксонія, 8. листопада 1910.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найбільші і найвеличавіші пароходи на світі:

Люзитанія, дня: 8/10, 5/11, 17/12.

Мавританія: 29/10, 19/11, 10/12, 122 (20—?) 1910 р.

Виноград лічнийий,

найкрасшої, десерової якости, з великими ягодами, солодкий, щоденно свіжо зриваний 5 клгр. Collі К 3:25. Сливки К 2:25. Мед найкрасшої якости 5 клгр. пушка 7 К.

£. Altneu, Versecz, 4. Ungarn.

166(6—15)

„ДОСТАВА“

у Львові, ул. Руска ч. 20
в Станіславові, ул. Смольки 1

спровадила нові матерії на ризи і хоругви, — металеві вироби (чаші, ліхтарі і крести) і різьби (кивоти, професіональні вівтарці).

Поручає випробованих різбарів для іконостасів і престолів та малярів для церков.

Золочене чаш і на праву риз просить ся висилати просто до Львова.

Платить за вкладові гроші 6%!

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкідливих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороті.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголосеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977—; інші фонди К 594.647—; разом К 2,781.624—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Тарнога	7:27	10:10	1:15 Б	8:40	2:30
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Гави рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:0	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:33 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 К	1:20	4:10 З	3:26 К	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 К	5:00	9:26 К	10:07 К
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:18	11:39 A
Зі Львова відходять до					
Кракова	3:15	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:40
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Льшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:25
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:16
Черновець	—	—	2:52	—	—
Станіславова	—	—	—	5:59	—
Коломиї	—	—	—	8:23 В	—
Ходорова	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Стрия	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Самбора	7:31	—	2:30	7:10	11:35 З
Гави рускої	8:20	—	—	6:30	—
Яворова	6:13	10:05 Д	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Брухович	—	—	—	6:16	—
Підгаєць	5:58	—	—	3:35	6:39 К
Янова	8:20	10:20 К	1:35 Н	3:40	10:40
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	—	—
З Підзамча о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личакова до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

А = лише в середи і суботи. — В = від 1:6 до 3:09 щоденно; В = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділі і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. сьвята. — З = від 1.6. до 30/9. щоденно. — К = від 1.5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8. щоденно. — Н = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята.